Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра біології, здоров’я людини та фізичної терапії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 28 ОСНОВИ ДОГЛЯДУ ЗА ХВОРИМИ ТА НЕПОВНОСПРАВНИМИ

Спеціальність 227 Терапія та реабілітація

Освітня програма «Фізична терапія»

Психолого-природничий факультет

2025 - 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи догляду за хворими та неповносправними» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 227 Терапія та реабілітація освітньо-професійної програми «Фізична терапія».

Мова навчання: українська

Розробник: Антонюк-Кисіль В.М., д.мед.н., професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії.
Протокол від " 24 " червня 2025 року № 7
Завідувач кафедри кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії

(проф. Інна СЯСЬКА)
(підпис (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від " 26 " червня 2025 року № 5.
Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого факультету

Ірина ТРОХИМЧУК
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Антонюк-Кисіль В. М., 2025 рік
© Рівне, 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів - 3</td><td>Галузь знань
22 Охорона здоров’я</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів — 1</td><td rowspan="6">Спеціальність
227 Терапія та реабілітація</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів —2</td><td>3-й</td><td></td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання: підготовка презентацій по змістових модулях</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 90</td><td>6-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних - 2,5
самостійної роботи студента – 7.</td><td rowspan="11">Освітній рівень:
бакалаврський</td><td>14 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td colspan="2">6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>залік</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="4">Передумови для вивчення дисципліни («Нормальна анатомія людини», «Нормальна фізіологія людини», «Фізіологія рухової активності», «Види оздоровчо-рухової активності»)</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є надання здобувачам вищої освіти знань та навичок, необхідних для надання якісної медичної допомоги хворим та неповносправним особам. Курс передбачає навчання основам догляду за пацієнтами з різними захворюваннями та станами, а також вивчення технік та принципів, які сприяють покращенню якості життя хворих та неповносправних осіб. Здобувачі вищої освіти повинні освоїти практичні навички, необхідні для роботи в різних медичних і соціальних установах.

Завдання. Ознайомлення з основами медичного догляду: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними принципами догляду за хворими та неповносправними, зокрема з аспектами гігієни, харчування, медикаментозного лікування та психологічної підтримки. Розвиток навичок надання допомоги хворим: навчити здобувачів вищої освіти правильним методам надання допомоги пацієнтам з різними захворюваннями та фізичними обмеженнями, включаючи підтримку рухової активності та забезпечення безпеки. Ознайомлення з методами догляду за хворими в умовах стаціонару та вдома: розвинути вміння організовувати догляд за пацієнтами в стаціонарних умовах та в домашніх умовах, вивчаючи особливості таких доглядів. Формування знань про етику і мораль у догляді за хворими та неповносправними: ознайомити здобувачів вищої освіти з етичними питаннями догляду за хворими, взаємодії з пацієнтами та їх родинами, а також важливістю гуманного та співчутливого ставлення до хворих. Вивчення психоемоційних аспектів догляду за хворими: поглибити розуміння психологічних аспектів взаємодії з хворими та неповносправними, включаючи техніки психосоціальної підтримки та комунікації. Ознайомлення з профілактикою ускладнень: навчити здобувачів вищої освіти основам профілактики ускладнень у пацієнтів, таких як пролежні, інфекції, порушення функцій органів та систем. Оцінка ефективності догляду: розвинути навички оцінки якості догляду та здатність коригувати стратегії допомоги залежно від змін у стані пацієнта.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких **компетентностей:**

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

3. Очікувані результати навчання з дисципліни «Основи догляду за хворими та неповносправними»: уміти проводити антропометрію, здійснювати зміну натільної і постільної білизни хворого та транспортування хворих з різними захворюваннями, здійснювати догляд за хворими різного віку, які страждають захворюваннями різних органів і систем.

Програмні результати навчання:

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПР 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР 13. Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Вступ до курсу: основи догляду за хворими та неповносправними.

Основні принципи догляду за хворими та неповносправними. Роль медичних працівників у наданні допомоги. Законодавчі та етичні аспекти догляду.

Тема 2. Гігієна хворих та неповносправних осіб.

Основи особистої гігієни. Засоби догляду за шкірою та порожниною рота. Догляд за волоссям та нігтями хворих.

Тема 3. Організація харчування хворих та неповносправних.

Правильне харчування для різних категорій пацієнтів. Спеціальні дієти при різних захворюваннях. Забезпечення адекватного водного балансу.

Тема 4. Методи догляду за хворими в умовах стаціонару. Методи догляду за хворими вдома.

Особливості догляду в стаціонарних умовах. Забезпечення безпеки хворого в медичному закладі. Роль медсестри у догляді за пацієнтами. Організація догляду за хворими в домашніх умовах. Робота з родичами пацієнта.Технічні засоби для полегшення догляду.

Змістовний модуль 2.

Тема 5. Психологічний догляд за хворими та неповносправними. Етика та мораль у догляді за хворими та неповносправними.

Психоемоційний стан пацієнтів та його вплив на процес лікування. Основи психологічної підтримки хворих. Робота з депресією, тривожністю та іншими емоційними станами. Етичні принципи в догляді за пацієнтами. Співчуття та взаємодія з родинами. Професійні стандарти медсестер та доглядальниць.

Тема 6. Профілактика ускладнень при догляді за хворими. Оцінка стану хворого та корекція догляду.

Профілактика пролежнів та інших ускладнень. Профілактика інфекцій та догляд за катетерами. Основи фізичної активності та реабілітації. Як оцінити стан пацієнта: моніторинг і спостереження. Визначення необхідних змін у догляді залежно від стану хворого. Взаємодія з іншими членами медичної команди.

Тема 7. Перспективи розвитку професії доглядальника та медичних працівників в галузі догляду.

Сучасні тренди та інновації в догляді за хворими. Розвиток професії в умовах старіння населення та зростання потреби в соціальному догляді.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Вступ до курсу: основи догляду за хворими та	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-

неповносправними.												
Тема 2. Гігієна хворих та неповносправних осіб.	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Організація харчування хворих та неповносправних.	12	2	2	-	-	8						
Тема 4. Методи догляду за хворими в умовах стаціонару. Методи догляду за хворими вдома.	12	2	2	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8	-	-	32	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2.												
Тема 5. Психологічний догляд за хворими та неповносправними. Етика та мораль у догляді за хворими та неповносправними.	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Профілактика ускладнень при догляді за хворими. Оцінка стану хворого та корекція догляду.	16	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Перспективи розвитку професії доглядальника та медичних працівників в галузі догляду.	12	2	2	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 2	42	6	8	-	-	28	-	-	-	-	-	-
ІНДЗ	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	14	16	-	-	60	-	-	-	-	-	-

6. Теми семінарських занять

Не передбачено

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація роботи лікувальних закладів.	2
2	Санітарно-протиепідемічний режим лікарні. Дезінфекція.	2
3	Особиста гігієна хворого.	2

4	Спостереження і догляд за хворими із захворюваннями органів дихання та кровообігу.	2
5	Спостереження і догляд за хворими із захворюваннями органів травлення, нирок і сечових шляхів.	2
6	Спостереження і догляд за хворими та інвалідами похилого і старечого віку.	2
7	Догляд за хворими та інвалідами із захворюваннями нервової, ендокринної системи та інфекційними захворюваннями.	2
8	Спостереження і догляд за хірургічними хворими.	2
	Всього	16

8. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Засоби догляду за шкірою та порожниною рота.	3
2	Догляд за волоссям та нігтями хворих.	3
3	Організація харчування хворих та неповносправних.	3
4	Правильне харчування для різних категорій пацієнтів.	3
5	Спеціальні дієти при різних захворюваннях.	3
6	Забезпечення адекватного водного балансу.	3
7	Організація догляду за хворими в домашніх умовах.	3
8	Робота з родичами пацієнта.	3
9	Технічні засоби для полегшення догляду.	3
10	Психологічний догляд за хворими та неповносправними.	3
11	Етика та мораль у догляді за хворими та неповносправними.	3
12	Психоемоційний стан пацієнтів та його вплив на процес лікування.	3
13	Основи психологічної підтримки хворих.	3

14	Робота з депресією, тривожністю та іншими емоційними станами.	3
15	Етичні принципи в догляді за пацієнтами.	3
16	Співчуття та взаємодія з родинами.	3
17	Професійні стандарти медсестер та доглядальниць.	3
18	Профілактика ускладнень при догляді за хворими.	3
19	Оцінка стану хворого та корекція догляду.	3
20	Профілактика пролежнів та інших ускладнень.	3
	Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання з курсу «Основи догляду за хворими та неповносправними» передбачає підготовку презентацій по змістових модулях, що включає наступні види робіт:

- складання опорно-логічних схем відповідно до вивченого теоретичного матеріалу;
- підготовка та захист науково-інформаційних матеріалів.

11. Методи навчання

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 – самостійна робота;
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

12. Методи оцінювання

МО2 – усне або письмове опитування;
МО6 – реферати, есе;
МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
МО9 – захист практичних робіт;
МО10 – залік.

13. Засоби діагностики результатів навчання:

-залік;
-аналітичні звіти, реферати, есе;
-презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результат

		навчання			ів навчання
ЗК 02.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	ПР 04.	Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.	МН1 МН2 МН3 МН4 МН5 МН6 МН7	МО2 МО6 МО7 МО9 МО10
ЗК 12.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПР 10	Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.	МН1 МН2 МН3 МН4 МН5 МН6 МН7	МО2 МО6 МО7 МО9 МО10
СК 09.	Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.	ПР 11.	Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.	МН1 МН2 МН3 МН4 МН5 МН6 МН7	МО2 МО6 МО7 МО9 МО10
СК 13.	Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.	ПР 13.	Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.	МН1 МН2 МН3 МН4 МН5 МН6 МН7	МО2 МО6 МО7 МО9 МО10

14. Критерії оцінювання результатів навчання.

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетен-тності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструкт-тивно-варіатив-ний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репроду-ктивний)	задовільно	
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептив-но-продук-тивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота							ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2				
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	10	100
8	8	8	8	8	8	8		
Модульний контроль-20					Модульний контроль-14			

16. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни представлено в системі Moodle та складається:

- Робоча програма навчальної дисципліни, силабус.
- Опорний конспект лекцій.
- Матеріали для практичних занять.
- Завдання до самостійної роботи.
- Завдання для здійснення модульного і підсумкового контролю знань.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Основні принципи догляду за хворими та неповносправними.
2. Роль медичних працівників у наданні допомоги.
3. Законодавчі та етичні аспекти догляду.
4. Гігієна хворих та неповносправних осіб.
5. Основи особистої гігієни.
6. Засоби догляду за шкірою та порожниною рота.
7. Догляд за волоссям та нігтями хворих.
8. Організація харчування хворих та неповносправних.
9. Правильне харчування для різних категорій пацієнтів.
10. Спеціальні дієти при різних захворюваннях.
11. Забезпечення адекватного водного балансу.
12. Методи догляду за хворими в умовах стаціонару.
13. Методи догляду за хворими вдома.
14. Особливості догляду в стаціонарних умовах.
15. Забезпечення безпеки хворого в медичному закладі.
16. Роль медсестри у догляді за пацієнтами.
17. Організація догляду за хворими в домашніх умовах.
18. Робота з родичами пацієнта.
19. Технічні засоби для полегшення догляду.
20. Психологічний догляд за хворими та неповносправними.
21. Етика та мораль у догляді за хворими та неповносправними.
22. Психоемоційний стан пацієнтів та його вплив на процес лікування.
23. Основи психологічної підтримки хворих.
24. Робота з депресією, тривожністю та іншими емоційними станами.
25. Етичні принципи в догляді за пацієнтами.
26. Співчуття та взаємодія з родинами.
27. Професійні стандарти медсестер та доглядальниць.
28. Профілактика ускладнень при догляді за хворими.
29. Оцінка стану хворого та корекція догляду.
30. Профілактика пролежнів та інших ускладнень.
31. Профілактика інфекцій та догляд за катетерами.
32. Основи фізичної активності та реабілітації.
33. Як оцінити стан пацієнта: моніторинг і спостереження.
34. Визначення необхідних змін у догляді залежно від стану хворого. Взаємодія з іншими членами медичної команди.

35. Перспективи розвитку професії доглядальника та медичних працівників в галузі догляду.
36. Сучасні тренди та інновації в догляді за хворими.
37. Розвиток професії в умовах старіння населення та зростання потреби в соціальному догляді.
38. Організація роботи лікувальних закладів.
39. Санітарно-протиепідемічний режим лікарні. Дезінфекція.
40. Особиста гігієна хворого.
41. Спостереження і догляд за хворими із захворюваннями органів дихання та кровообігу.
42. Спостереження і догляд за хворими із захворюваннями органів травлення, нирок і сечових шляхів.
43. Спостереження і догляд за хворими та інвалідами похилого і старечого віку.
44. Догляд за хворими та інвалідами із захворюваннями нервової, ендокринної системи та інфекційними захворюваннями.
45. Спостереження і догляд за хірургічними хворими.

18. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Назар П. С., Шахліна Л. Г. Загальний та спеціальний догляд за хворими з елементами фізичної реабілітації: навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту. К.: Олімп. л-ра, 2007. 240 с.

2. Касевич Н. М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник. 2-е видання, виправлене К.: Медицина, 2009. 424 с.

3. Лавренко А. В. Догляд за хворими.: навч. посіб. Львів : Марченко Т. В., 2023. 204 с.

4. Полушкін П. М., Гальченко Д. В.Посібник до вивчення курсу «Основи загального та спеціального догляду за хворими з маніпуляційною технікою». Д.: ДНУ, 2014. Ч. 1. 378 с.

5. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими / за заг. ред. А. В. Єпішина - 2-ге вид. Тернопіль: Укрмедкнига, 2020. 768 с.

6. Шумейко І. А., Лігоненко О. В., Чорна І. О. Основи догляду за хірургічними хворими: навчально-методичний посібник. Полтава, 2015.161 с.

Додаткова

7. Білик Л.С. Алгоритм медичних маніпуляцій, 2021, 488 с.

8. Мухін В. М. Фізична реабілітація: підручник, 3-тє вид., переробл. та доповн. К. : Олімпійська л-ра, 2009. 488 с.

9. Мятига О.М. Фізична реабілітація в травматології та ортопедії (Частина І). / матеріали для читання лекцій. Х.:СПДФЛ Бровін А. В., 2013. 222 с.

10. Нетяженко З. В., Сьоміна А. Г., Присяжнюк М. С. Загальний та спеціальний догляд за хворими. К.: Здоров'я, 1993. 304 с.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. https://www.rshu.edu.ua/ - сайт Рівненського державного гуманітарного університету
2. https://library.rshu.edu.ua/ - сайт наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету.
3. https://mon.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
4. http://www.nbuv.go.ua/ – сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
5. https://seniorcare.org.ua/doglyad-za-lezhachymy-hvorymy-pomylky-yakyh-varto-unykaty/